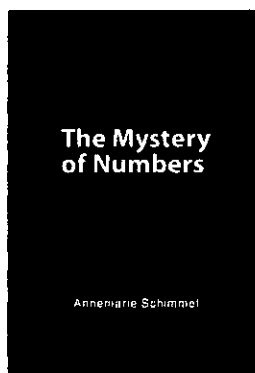

این اثر، ترجمه‌ای است از:

شیمِل، آنهماری، ۱۹۲۲-۲۰۰۳ م. Schimmel, Annemarie

راز اعداد / آنهماری شیمِل؛ ترجمه فاطمه توفیقی. - قم: دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۸۸.

۳۲۵ ص: مصور. - (انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب: ۷۰)

ISBN: 978-964-8090-67-3

۵۵۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فنی.

عنوان اصلی: The Mystery of Numbers

۱. سمبولیسم (عدد). الف. توفیقی، فاطمه، ۱۳۶۴. - مترجم. ب. دانشگاه ادیان و

مذاهب. ج. عنوان.

۱۳۳ / ۳۳۵

ش ۹ الف / ۱۶۲۳ BF

۱۳۸۸

۱۹۶۳۵-۸

کتابخانه ملی ایران

راز اعداد

آنه‌ماری شیمل

ترجمه فاطمه توفیقی

اشارات
دانشگاه ادیان و مذاهب

۷۰

راز اعداد

• مؤلف: آنه ماری شیمیل

• مترجم: فاطمه توفیقی

• ناشر: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب

• نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۸

• شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

• قیمت: ۵۵۰۰ تومان

• شابک: ۳ - ۶۷ - ۸۰۹۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸

حق چاپ و نشر محفوظ است.

• مراکز پخش:

تهران: خنیابان حافظ، نرسیده به چهارراه کالج، نبش کوچه بامشاد، شماره ۵۲۵.

پکتا (پخش کتب اسلامی و انسانی) تلفن: ۵ - ۸۸۹۴۰۳۰۳ (۰۲۱)

قم: شهرک پردیسان، روبه روی مسجد امام صادق (ع)، دانشگاه ادیان و مذاهب.

تلفن: ۱۳ - ۲۸۰۲۶۱۰ (۰۲۵۱) نمابر: ۲۸۰۳۱۷۱ (۰۲۵۱)

به نام خداوند جان و خرد

یکی از دل‌مشغولی‌های مهم انسان‌ها که حتی در عصر فن‌آوری نیز از رونق آن کاسته نشده است، معنا و مفهوم اعداد در زندگی روزانه ماست. همواره می‌بینیم که انسان‌ها توجه دارند دعا یا وردی را به تعدادی مشخص بخوانند، برای عددی خاص بهایی بیشتر قائل شوند یا از عددی بگریزند. مثلاً در بسیاری از فرهنگ‌ها عدد ۷ ارزش والایی دارد، در حالی که از نحوست عدد ۱۳ نیز باخبریم. شاید علاقه‌مند باشیم در مورد اهمیت اعداد در فرهنگ‌های دور و نزدیک و در دوره‌های گوناگون اطلاعاتی داشته باشیم.

مستشرق معروف آلمانی آنه‌ماری شیمل در کتاب حاضر به بررسی نقش اعداد در فرهنگ‌ها و ادیان گوناگون می‌پردازد. این کتاب از جهات گوناگون اهمیت دارد. نخست اینکه به یکی از امور رایج در میان انسان‌ها پرداخته است. این اثر گرچه بیشتر رویکردی تاریخی و تطبیقی دارد تا انسان‌شناختی یا جامعه‌شناختی، خود می‌تواند اطلاعاتی کلی را به صورت کلیدواژه به محققان ارائه کند. اهمیت دوم کتاب به حوزه تخصصی خانم شیمل یعنی شرق‌شناسی و به‌ویژه اسلام‌شناسی برمی‌گردد. از این جهت کتاب *راز اعداد* را می‌توان دائرةالمعارفی کوچک دانست که پنجره‌ای را به نقاط مختلف جهان باز می‌کند.

مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب که معرفی فرهنگ‌های
دینی اقوام و ملت‌های جهان را یکی از اهداف خود می‌داند، از
سرکار خانم فاطمه توفیقی به خاطر ترجمه دقیق و محققانه این اثر
سپاسگزار است.

مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب

فهرست مطالب

پیش‌گفتار مؤلف ۹

مقدمه

۱۵	اعداد و نظام‌های عددی
۲۳	میراث فیثاغورسیان
۲۸	غنوص و قبالا
۳۰	عرفان اسلامی
۳۱	نمادگرایی عددی قرون وسطایی و باروک
۳۷	خرافات
۳۹	بازی‌های عددی و مربع‌های وفقی

فرهنگ کوچک اعداد

۵۳	۱: عدد ذات ازلی
۵۹	۲: قطبیت و تقسیم
۷۱	۳: ترکیب فراگیر
۹۹	۴: عدد نظم مادی
۱۱۷	۵: عدد زندگی و عشق
۱۳۵	۶: عدد تام جهان آفرینش
۱۴۱	۷: ستون‌های حکمت
۱۷۱	۸: عدد سعد
۱۷۹	۹: مضاعف عدد مقدس ۳
۱۹۵	۱۰: کمال و تمامیت

- ۱۱: عدد صامت ۲۱۱
- ۱۲: دایره بسته ۲۱۵
- ۱۳: سعد یا نجس؟ ۲۲۷
- ۱۴: عدد یاوران ۲۳۳
- ۱۵: عدد قمری کوچک ۲۳۷
- ۱۶: نماد کمال ۲۳۹
- ۱۷: عدد فتح ۲۴۱
- ۱۸: دو برابر ۹ ۲۴۵
- ۱۹: عدد چرخه متونیک ۲۴۷
- ۲۰: حد شمارش در قدیم ۲۴۹
- ۲۱: کمال ۲۵۳
- ۲۲: حروف الفبای عبری ۲۵۵
- بیست و چهار تا سی و نه ۲۵۹
- ۴۰: آمادگی و کمال ۲۶۹
- چهل و دو تا شصت و شش ۲۷۹
- هفتاد و هفتاد و دو ۲۸۷
- هشتاد و چهار تا ده هزار ۲۹۳
- نمایه ۳۰۳

پیش‌گفتار مؤلف

هنگامی که ناشر، اولف دیدریشس، تصمیم گرفت کتابی دربارهٔ علم اعداد و نمادگرایی عددی منتشر کند، ابتدا می‌خواست به ویرایش جدیدی از یکی از کتاب‌های فراوان در این حوزه در آلمان یا به بزرگداشتن اثری جامع از انگلیسی اقدام کند. از آنجا که من مقالاتی دربارهٔ اعداد در دائرةالمعارف‌ها نوشته بودم، ناشر از من خواست که در این گزینش او را یاری دهم. ما پس از اینکه همهٔ موارد موجود را کاملاً بررسی کردیم، حس کردم که کتاب *Das Mysterium der Zahl* (راز اعداد) اثر فرانتس کارل اندرس^۱ برای اهداف ما بسیار مناسب است. از این‌رو، تصمیم گرفتم مواردی را از رشته‌ام، مطالعات اسلامی، که برای خودم جالب‌تر بود، به آن بیفزایم. اما هنگامی که این اضافات را انجام می‌دادم، فهمیدم که کتاب‌ها و مقالات فراوانی در حوزه وسیع‌تر اعداد پس از آخرین ویرایش کتاب مذکور در سال ۱۹۵۱ چاپ شده است.

بیشتر کتاب‌های امروزی به تمثیلات عددی قرون وسطایی پرداخته‌اند و در میان آنها کتاب مهم وی. سی. هاپر^۲ و مطالعات جذاب هایتس مایر^۳ نیز دیده می‌شود. کارل مینگر^۴ تاریخچه‌ای جامع از اعداد وصفی و ترتیبی^۵ را در اثری به همین نام ارائه داد که به انگلیسی ترجمه و در سال

1. Franz Carl Endres

2. V. C. Hopper

3. Heinz Meyer

4. Karl Menninger

5. Zahlwort und Ziffer

۱۹۶۹ به نام *Number Words and Number Symbols* (واژه‌های عددی و نمادهای عددی) منتشر شده است. ویلی هارتنر^۱ نیز مقاله‌ای طولانی و جذاب را به نظام‌های عددی جهان اختصاص داده است. به علاوه، برخی از نظریاتی که کارل اندرس ارائه کرده بود، مانند بسیاری از نظریات دیگر در علم دین قدیمی شده‌اند یا علم جدید آنها را متحول کرده است.

ما با توجه به همه این شرایط تصمیم گرفتیم که کتاب را بازنویسی کنیم. این بازنویسی طبق ساختار متن اصلی با حفظ برخی از مواد آن صورت پذیرفت، اما در فرآیند قرار دادن اطلاعات روزآمد اثری مستقل فراهم شد. این کتاب به پاسداشت کار بنیادی اندرس به نام هر دویمان منتشر شد. اما اکنون در ویرایش انگلیسی با اجازه دخترش که تنها وارث باقی‌مانده اوست، نام وی را از عنوان برداشتیم.

بدیهی است که اثری به این شکل کامل نخواهد بود و هر خواننده‌ای می‌تواند چیزهایی را از حوزه مورد علاقه و تخصص خود درباره اعداد گوناگون و کاربرد آنها و طبیعت «جادویی»شان به مطالب این کتاب اضافه کند. امیدواریم که کتاب‌شناسی به کسانی که به موارد خاصی برای مطالعه بیشتر علاقه دارند، کمک کند.

حوزه علم اعداد و جادوی عددی در طول هزاره‌ها برای انسان جالب بوده است. خورشید و ماه، این نشانه‌های کتاب بزرگ طبیعت که برای اندازه‌گیری حیات انسانی به کار می‌روند، همیشه انسان‌ها را واداشته است که اعداد را چیزهای بسیار ویژه‌ای بدانند. اعداد نه تنها زمان و مکان را با فرمول‌های انتزاعی نشان می‌دهند و معین می‌کنند، بلکه بخشی از نظام اسرارآمیز ارتباط با ستارگان و پدیده‌های طبیعی دیگر نیز هستند. نسل‌های قدیم‌تر معمولاً همین پدیده‌ها را مرتبط با ارواح، خدایان و شیاطین یا نماینده آنها می‌دانستند. انسان‌ها با شناختن یک عدد و نیروهای نهفته در آن می‌توانستند یاری ارواح

مربوط به آن را برای جادوگری تأمین کنند یا با تکرار اوراد خاصی به تعداد معین دعاهایشان را مؤثرتر سازند. دانش مفاهیم سری اعداد در فولکلور و ادبیات عالی بازتاب می‌یابد. همچنین می‌توان آن را در معماری قرون وسطا یا موسیقی که تصور می‌شد جلوه‌ای از آهنگ افلاک است، مشاهده کرد.

این کتاب عمدتاً با تمدن‌های باستانی و سنت‌های یهودی، مسیحی و اسلامی سروکار دارد. اما علاوه بر آن کوشیده‌ایم تا حد امکان سنت‌های هندی و چینی را در نظر بگیریم و به مایاها نیز نگاهی داشته باشیم. بررسی تفصیلی نمادگرایی عددی ساکنان آمریکا پیش از کریستف کلمب که نظام‌های نجومی بسیار ستودنی‌ای داشتند یا تمرکز بر اعداد در تمدن‌های سرخ‌پوستی و در قبایل آفریقای جذاب خواهد بود.

نمادگرایی عددی بسیار متنوع است و در عین حال شباهت‌های حیرت‌آوری را در تفسیر اعداد میان فرهنگ‌های گوناگون می‌توان یافت. امیدواریم که در پایان خوانندگان دچار «هشت الهفت» نشوند، بلکه مطالبی دربارهٔ زمینه بروز نمادگرایی عددی و جادوی عددی آموخته باشند. آنان دست‌کم خواهند توانست - یا امیدواریم که بتوانند - بفهمند چرا چراغ راهنما سه رنگ دارد، چرا بسیاری از مردم برای پلاک ماشین خود عدد شانس‌آور خاصی (بیشتر هفت یا مضربی از هفت) را انتخاب می‌کنند، و چرا افراد زیادی به بیماری ترسناک «سیزده‌گریزی»^۱ مبتلایند.

از همهٔ کسانی که از رشته‌های تخصصی یا سنت بومی خود نکاتی را یادآوری کرده‌اند، سپاسگزاریم. من به‌ویژه از میریام رزن^۲ که متن را ویرایش کرده است، سپاسگزارم.

آ.ش.

بن، آلمان

میتامبر ۱۹۹۱